

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cenc oglasov
1 stoip, peti-vrsta
mal oglas po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 2:30, višji
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
g. Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
rezen pondelika in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2030, upravnštvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekovni
račun: Ljubljana Stev. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Poulične demonstracije

Gotovi krogi so smatrali za potrebno, da zaključijo ljubljansko splošno narodno manifestacijo ob rapalski obletnici s hrupnimi in celo strankarsko pobarvanimi pouličnimi demonstracijami. Ne bomo na tem nestu razpravljali o temnih namenih prirediteljev organizacij, pač pa smatramo za nujno potrebno, da izpregovorimo odkrito, četudi ostro besedo o protitalijanskih demonstracijah na sploh.

Radi priznavamo, da so včasih trenutki, ko je naravnost nujno, da izpregovori tudi ulica svoje mnenje in da ljudstvo spontano poseže aktivno v razvoj dogodkov. Toda takšni trenutki so silno redki in večinoma umestni le, kadar gre za notranje-politična vprašanja. Nikdar pa se ne more prijaviti ulici pravica, da ona merodajno vpliva na potek zunanje politike, ker je ulica brez odgovornosti in običajno tudi brez kriterija. Dati besedo ulici v zunanjepolitičnih vprašanjih, se pravi provocirati vojno in zagnati državo in ves narod v najbolj tvegane nevarnosti.

Prav gotovo pa velja to, kadar gre za naše odnose z Italijo. Vsi brez izjeme vemo, da so ti odnosi zelo napeti, vemo nadalje, da vlada v Italiji stranka, ki se naravnost s ponosom igra z vojno nevarnostjo in vemo na vse zadnje tudi to, da naš narod noče vojne. Ne zato, ker bi se vojne bal, temveč zato, ker noče vojne ves svet in ker bi vse države padle po onem, ki bi začel vojno. Zato je dolžnost vsakega našega državnika, naj pripada tej ali oni stranki, da nikjer in za nobeno ceno ne dopusti prav nobene stvari, ki bi mogla le količkaj pomeniti vojno nevarnost. Kadar pa ima besedo ulica, to je neodgovorni elementi, pa naj bodo tudi prežeti od idealizma, je vojna nevarnost v permanenti. Zlasti, kadar veljajo demonstracije našemu zapadnemu sosedu.

Ze celo pa ne morejo biti dovoljene demonstracije, ki imajo količkaj iredentistično ali žalečo vsebino. Kajti take demonstracije nas samo kompromitirajo pred svetom in diskreditirajo našo pravico stvar. Zato bi grešil vsak odgovoren činitelj, če že naprej ne prepove vsake demonstracije, ki bi mogla povzročiti intervencijo italijanskega poslanika. Ze celo velika pa bi bila krivda ministra, ki se iz bojazni za svojo popularnost ne bi upal nastopiti proti dozdevni pravici ulice. Ni naloga ministra, da išče popularnost, temveč da stori svojo dolžnost in da skrbi za blagor naroda po svoji vesti in najsi bi pri tem postal tudi nepopularen. Hvala Bogu, da imamo v našem dr. Korošču takega ministra!

Protiitalijanske demonstracije so zato skoraj vedno napačne, prav posebno pa v sedanjih razmerah, ker so čisto odveč in naravnost škodljive. Nobene potrebe ni, da bi še posebej naglaševali svoja čustva do našega sosedu tam preko, ker so ta čustva že več ko dovolj jasna, in trdno zapisana v srcu vsakega Slovenca. Tu je vsaka poulična propaganda odveč.

Izkušnja pa nas uči, da so dosedaj še vse protiitalijanske demonstracije rodile vedno čisto drug uspeh, kakor smo ga pa pričakovali. Splitske demonstracije so povzročile požig Narodnega doma in vedno so bile demonstracije pri nas uvod k novemu preganjanju naših bratov. Kaj hočemo, da pride novo preganjanje nad naše ljudi, da dobe Liparski otoki nove naše žrtve?

Naš namen je bratom tam preko pomagati, ne pa jim otežavati stališča. Pomagati pa jim moremo le z mirnim delom, z disciplino in požrtvovalnostjo, ne pa s kričanjem. Tudi mi bi bili za demonstracije, če bi bile one prirejene s takšno disciplino, da bi imponirale vsakemu tujcu in bile živ dokaz naše krepke volje in naše nacionalne discipline. Dokaz nacionalne discipline pa je tudi to, da narod odredbe svojih oblasti spoštuje, ker one reprezentirajo narod.

Edino sredstvo, da nam ne bo zasedeno ozemlje ugrabljeno tudi kulturno in nacionalno, je delo za brate. Toda samo resno in požrtvovalno delo. Takega dela pa primanjkuje povsod in to delo pada stalno in vedno bolj. Baš na rapalski obletnici smo morali doživeti v tem oziru nad vse bolesten dokaz. Ta dar je objavil odbor podružnice Jugoslovanske Maticice v Mariboru izjavo, v kateri pravi, da je v celoti odstopil, ker se je zlasti v zadnjem času pojavila popolna pasivnost vseh krogov do Jugoslovanske Maticice. Tako je brez vseh olupšav razkrita vsa naša nacionalna mizerija. Na eni strani kričave demonstracije, na drugi strani vedno manjše zanimanje za resno delo. Da sledi iz tega le poguba, je jasno. To naj prevdarijo vsi tisti, ki so mislili

Vladna koalicija - najmočnejši političen činitelj

Belgrad, 13. nov. (Tel. »Slov.«) Savčičeva akcija je kakor se zdi, v stadiju čakanja in je vedno bolj v ospredju dnevnih političnih razgovorov. Belgrajski listi naglašajo, da se je v zadnjih sedmih dneh dokumentiralo soglasje, da četvorna koalicija najiskrenejše želi, da pride do sporazuma v vseh spornih vprašanjih med Belgradom in Zagrebom. V tem oziru je v vladi popolno soglasje in tudi med člani glavnega odbora in poslanskega kluba NRS. Da je soglasje v vladi popolno, se vidi tudi iz tega, da je četvorna koalicija poslala na pogajanja samo eno osebo, in sicer predsednika vlade g. dr. Korošca in s tem močno poudarila zaupanje, ki ga uživa g. dr. Korošec pri vseh skupinah. V državnopravnih vprašanjih je koalicija kompaktna. Kljub svoji ogromni premoči se je uradna koalicija ponovno izjavila za pomirljivo politiko in pokazala dobro voljo. KDK se mora ozirati na ta dejstva in ne more zahtevati političnega sporazuma izven sedanje vladne večine, ki je, dokler je tako složna, najmočnejši političen činitelj v naši politiki.

Savčič bo čakal na povrnitev Nj. Vel. kralja iz Pariza in mu obrazložil uspeh svojih prizadevanj. V nedeljo bo odpotoval v Zagreb in bo stopil v neposreden stik s KDK. Vsašemu dopisniku je član vlade o sedanjem stanju Savčičeve akcije dejal, da je ni pretiravati, pa tudi ne omalovaževati. Savčič je pristaš Pribičevićev. Za notranje pomirjenje ni glavno, kar pravi Pribičević, ampak je treba, da poda konkretne predloge Radićeva stranka, ki je predstaviteljica Hrvatov. Dokler je ta pasivna, sta Savčič in Pribičević le majhna odlomka, ki ne bosta prišla v politično zgodovino.

Uradniške dnevnice

Belgrad, 13. nov. (Tel. »Slov.«) Popoldne je imel finančni odbor sejo. Predsedoval je dr. Milan Stojadinović. Na dnevnem redu je bila uredba o dnevnicah. O uredbi je podal državni podtajnik daljši ekspeze. Dnevnice se povišajo za 15 dni. Za daljše bivanje na istem kraju pa se dnevnice znižajo. Če mora državni uradnik potovati po državi, posebno več kakor 15 dni, pa se nikjer ne mudi na istem mestu nad 15 dni, pa dobi večje dnevnice. Za selitvene stroške uradnikov se bo dodal poseben tarif. Zemljoradnik Vujčić je govoril proti, radikal Dragomir Obradović pa za uredbo. Dejal je, da marsikdo smatra uredbo za nepopolno, da se mora uradniško vprašanje rešiti enkrat za vselej.

Poslanec S mode j pozdravlja v imenu Jugoslov. kluba uredbo in pravi, da je snov

dobro proučena. Predlaga, da se mora uredba popolniti s tem, da se zabrani vsaka zloraba. Posebno uradniki iz centrale iščejo prilike za zaslužek. V nekaterih ministrstvih zastajajo akti radi tega, ker ni v njih Slovenec. Zato kliče ministarstvo uradnike iz Slovenije. Dostikrat ti uradniki ne dobijo dnevnice, dasi zapustijo svoje rodbine. Tudi to je treba urediti. Kar se tiče stroškov za cerkvene ustanove, se mora gledati na to, da so vse veroizpovedi enakopravne, ne samo v ustavi, ampak tudi v praksi. Pozdravlja uredbo v principu in bo zanj glasoval. Nato so govorili še Vasilije Trbić (radikal), Husein Alić (musl.). Oba sta govorila za uredbo. Finančni minister dr. Stubotić je nakratko odgovoril Trbiću. Poslanec Radko Parežanin je govoril za. Nato je bila uredba v načelu sprejeta.

Seja skupščine

Belgrad, 13. novembra. (Tel. »Slov.«) Narodna skupščina je danes nadaljevala svoje delo. Predsedoval je predsednik Ilija Mihajlović. Seja se je pričela ob 10. Trajala je do pol 1. Po prečitani zapisnika se je javil k besedi Novica Savlić (zemlj.), ki je prišel med zadnjimi v skupščinsko dvorano, a kljub temu protestiral proti zavlačevanju otvoritve seje. Njegov protest seveda ni imel nobenega učinka. Zapisnik je večina odobrila.

Predsednik je prečital došla poročila narodni skupščini in poročilo odborov ter interpelacijo Nastasa Petrovića na notranjega ministra radi neredov na nekem shodu v Podgorici. Neizbežni Voja Lazić (zemlj.) je zahteval od predsednika odgovora na neki svoji interpelaciji, ki jih je vložil še pod

prejšnjo vlado. Predsednik mu je odgovoril, da mora vse interpelacije obnoviti, ker so ugasnile z 19. oktobrom.

Nato so se obravnavale nadaljnje konvencije z Madjarsko. Gozdarski minister Čeda Mihajlović je podal ekspeze. O teh konvencijah smo že poročali. Sprejete so bile z vsemi glasovi proti glasovom zemljoradnikov. Nato je bila sprejeta še konvencija o ustanovitvi dvojnega obdačenja v predmetu neposrednih davkov. Konvencija o dolgovi in zahtevah v prejšnjih avstroogrskih kronah se je odboru vrnila v ponovno obravnavo.

Prihodnja seja bo jutri ob 10. Na dnevnem redu je: 1. Zakon o javnih delih. 2. Izvolitev člana v upravni svet vojne odškodnine.

Belgrajske vesti

V Belgradu se mudi skopljanski škof iz Prizrena g. dr. Gnidovec, ki ga je danes sprejel predsednik vlade g. dr. Korošec. Jutri bo g. dr. Gnidovec potoval v Rim.

Bolezen g. Sušnika. Kakor nam poročajo, je podpredsednik Jugoslovanskega kluba gospod Anton Sušnik težje obolel.

Danes so imeli vsi klubi svoje seje, tako Jugoslovanski, muslimanski, radikalni in demokratski klub. V radikalnem klubu so nadaljevali razpravo o dalmatinskem agraru.

Vlada ima pripravljen material, kako naj se izdela socialna zakonodaja in bo najbrž kot prvi prišel v skupščino zakon o zavarovanju kmetov, kakor že imamo zakon o zavarovanju delavcev. Ravno tako bo najbrže že v kratkem predložen zakon o novelizaciji zakona o samoupravah. V kratkem pride pred narodno skupščino zakon o nujnih delih in pomoči pasivnim krajem.

Dne 24. novembra odpotuje naša socialnopolitična delegacija v Berlin. Načeljuje ji bivši minister dr. Andrej Gosar. Pogajala se bo z nemško vlado o obojestranskih socialnih in socialnopolitičnih zadevah.

Danes so se sestali delegati pokrajinskih organizacij konceptnih uradnikov pri glavnem davčnem ravnateljstvu. Slovenijo zastopa g. dr. Filip Orel. Predložili so mu spomenico za zboljšanje svojega položaja. Spomenico so oddali merodajnim činiteljem in članom fin. odbora, pred katerega pride v kratkem uredba o razvrstitvi finančnih uradnikov.

Ob izplačilu razlik drž. uradnikom

To izplačilo je sedaj, ko je sklenjeno dolarsko posojilo, gotova stvar in je njega izvršitev samo vprašanje časa nekaterih mesecev. S tem se bo vsaj deloma popravila krivica, ki se je godila državnemu uradništvu. Pravimo: vsaj deloma, ker se bodo diference izplačale brez obresti za minulih pet let in ker tistim, ki so med tem umrli, krivice ni več mogoče poravnati. In to, da je ostala država dolžna svojemu borno plačanemu uradništvu skozi vrsto let znatne vsote, spada pač med v nebo vpijoče grehe: delavcem zaslužno plačilo za drževati.

Tem večje je torej naše veselje nad tem, da je končno vendar prišla vlada, ki je vedela, kaj zahteva njena čast in ugled države, katero upravlja. Spričo tega veselega dejstva stopijo v ozadje vse rekriminacije za preteklost radi dolge dobe čakanja. Kar je bilo, je bilo! Hvala Bogu, da bo odslej drugače! Morebiti bo celo ta ali oni uradnik ob prejemu razlik rekel: Za preteklost bi bilo sicer boljše, da bi bil te razlike sprejemal sproti mesečno, za sedanost je pa bolje, da dobim hkrati večjo vsoto denarja, s katero si že skoro nisem več upal računati, češ, da bo izplačana o svetem nikoli.

Korak, ki ga je storila vlada, ne bo koristil samo uradništvu. Lahko rečemo, da se bo večina tega denarja še isti mesec preselila v žepo — trgovcev in obrtnikov in da se bo s tem denarjem pokrili marsikak zaostanek, ki je bil enako mučen uradniku kakor njegovemu upniku. Ta denar bo torej pomenil veliko uslugo naši trgovini in obrti, ki bosta tako rekoč preko noči dobili nekaj lepih milijonov na razpolago in se poživili.

In še eni stvari bo ta odločni korak naše vlade zelo koristil: ugledu države na zunaj in na znotraj. Izkazalo se je, da vlada slednjic vendar glede izplačevanja obveznosti ista moralna za državo kakor za posameznika. Z izplačilom razlik je napravila naša država ogromen korak z Balkana proti Evropi! Svoje dni smo bili vajeni, da je bila država glede izplačevanja svojih obveznosti točnejša in zanesljivejša nego zasebniki. Pri državi tako rekoč nisi mogli izgubiti. Kar ti je zakon priznaval, se ti je izplačalo z vso gotovostjo. Pri nas so žal že izkušnje ob 20 odstotnih odtegljajih — poleg drugih činiteljev — to vero v državo močno omajale. Dvigati se je pa začela ta vera, ko so se s temi boni lahko plačevali davki, in še bolj se bo dvignila s tem, da se bodo izplačale diference. Lahko rečemo: s tem izplačilom razlik bo naša država moralno toliko pridobila, da bi bilo to vredno tudi neprimerno večjega denarja — ako bi se take stvari namreč dale kratko malo kupiti.

Radi tega tudi ne moremo odobravati počenjanja onih, ki iščejo pri tem posojilu dlake v jajcu in vedo naštetj vse mogoče pomisleke proti temu posojilu. Za poštenjaka je pri tem merodajno samo tole razmišljanje: če imam poravnati dolg, ki tako rekoč vpije do neba, če vem, da pomeni odlaganje tega izplačila neprestano krivico proti upniku, ki težko čaka, potem moram dobiti posojilo za poravnavo tega dolga tako ali tako, če je v meni kaj poštenja! Vzel bom pač tisto posojilo, ki ga morem danes dobiti pod najugodnejšimi pogoji, zavedajoč se, da bi ga moral slednjic vzeti tudi pod težjimi pogoji, ako je v meni kaj vesti. Vsekako gre neprimerno večja čast tisti vladi, ki je dolg poravnala, nego tisti, ki je sicer pobirala davke za zvišane uradniške prejemke, a je del teh prejemkov uradništvu ostala dolžna.

Izplačilo uradniških diferenc je državotvorno delo par excellence, ki bo po svojem učinku odtehtalo nekaj vagonov navdušenih govorov in narodnih praznikov. Tega koraka je lahko vesel vsakdo, komur je bodočnost naše države pri srcu. Samo ena stvar bo morebiti temu ali onemu kalila veselje: namreč dejstvo, da je morala vstopiti SLS v vlado, da so se smeli plačati davki z 20 odstotnimi odtegljaji, in da je moral postati predsednik SLS predsednik vlade, da so se čez dolgih pet let izplačale uradnikom razlike.

Krek je nekoč rekel, da ima SLS zagotovljeno bodočnost radi tega, »ker prav delavci, oziroma toliko časa, dokler bo prav delala.« Taka stranka, »je razlagal, »more začasno izgubiti večino, toda trajno ne, radi tega ne, ker je ljudem potrebna!« Po vojni so nešteti pričakovali rapidnega nazadovanja SLS. Prišlo je pa že leta 1923 narobe. Pa ni morebiti razmah SLS po vojni dokaz, da je sedaj ljudstvu prav tako kakor nekaj, morebiti še bolj potrebna stranka, ki prav dela?

Desetletnica avstrijske republike

Na Dunaju, 12. nov. 1928.

Danes deset let so bili zbrani vsi nemški poslanci bivše poslanske zbornice v isti dvorani gosposke zbornice in v tej prvi seji nemško avstrijske narodne skupščine — Nationalversammlung — soglasno proglasili nemškoavstrijsko republiko ter sprejeli doslej veljavno ustavo, ki jo je bil izdelal prvi kancelar dr. Renner. — Prvi predsednik narodne skupščine je bil sedanji dunajski župan Karl Seitz.

Pričetek republike sega sicer nazaj do 19. oktobra, ko so se zbrali vsi nemški poslanci bivšega parlamenta v dvorani nižjeavstrijskega deželnega zbora v Herrengasse, kjer so se že spriznili z dejstvom, da je razpad stare monarhije neizogiben, vspricho resne volje vseh nemških narodov, ki so proglasili načelo samoodločbe. Isto so zahtevali tudi Nemci za sebe. — Večer 28. oktobra pa je z revolucionarno silo potrgal vse vezi s staro Avstrijo in zahteval republiko. — Popoldne sem kakor po navadi sedel v svoji pisarni Osrednjega odbora za naše begunce v Bankgasse, ko sem zunaj slišal sumljivo gibanje in kričanje. Šel sem pogledat, in videl sem pravcato revolucijo. — Stisnil sem se k zidu Zivnostenske banke. — Nepregledne množice so napolnile vse ulice tam naokoli. — Na balkonu deželne palače nasproti Zivnostenski banki so se pojavili znani obrazi vseh znamenitejših voditeljev v parlamentu, in kmalu so drug za drugim proglasili, da tudi Nemci ne marajo ne kralja, ne cesarja, ne monarhije — živele svobodna republika Nemška Avstrija! — S tistimi izjavami vseh nemških voditeljev je bila zapечатena usoda stare monarhije. Kar je sledilo, ni mogoče popisati. Kjerkoli so množice srečale vojake ali tudi častnike in častiljive stare generale, so jim potrgali kokarde s čepic, ako jih sami niso skrili. Ves Dunaj je kipel revolucionarnih gesel in vzklikov, pa tudi dejanj.

Drugi večer 29. oktobra smo imeli dunajski Jugoslovani svojo revolucionarno skupščino v veliki dvorani Češkega doma, kjer smo proglasili svobodno državo Slovencev, Hrvatov in Srbov — takrat se je tako čitala kratica SHS — in že drugi dan so bile po vseh centralah: »delegacije države SHS.« — O tistem našem delu na Dunaju bi se moglo mnogo zanimivega povedati. — Torej točno ob istem času, ko je bila v zagrebški Sabornici proglašena država SHS, smo to storili celo na bivšem cesarskem Dunaju.

Dne 12. novembra pa je dobila Avstrija svojo zakonito obliko — Republik Deutschösterreich. Po sklenjenem miru je moral atribut »nemška« odpasti.

Včeraj in danes so se vršile po vsej Avstriji velike svečanosti v proslavo prve desetletnice, najslajše seveda na Dunaju. — Rotovž je bil čarobno razsvetljen s tisoči žarnic v notranjosti in z metalci svetlobe, parlament z metalci svetlobe in enako ves Heldenplatz na bivšem dvoru.

Danes je imela socialna demokracija zopet svoj velik dan, ko je mogla pokazati Dunaju i svetu, kaj vse zmore in kaj na Dunaju ima v svoji oblasti. — Ob 9 je bil odkrit trem socialističnim voditeljem Adlerju, Reumannu in Reiserju poleg parlamenta na Ringu veličasten spomenik. — Ob pol desetih že so začele korakati socialistične množice tam mimo, defiliranje in odkorakale v svoje okraje. Kar zmore socialna demokracija organizacij: političnih, kulturnih, gospodarskih, sportnih itd. vse je bilo na nogah in defiliralo mimo spomenika treh svojih umrlih voditeljev.

Ob 1 popoldne pa je bila slavnostna seja Nationalrata. Dvorana je bila odlična z zelenjem, a vsi sedeži zasedeni, galerije nabito polne. Točno ob 1 so vkorakali ministri in vsi trije predsedniki. Prvi predsednik Miklas je pred radiomikrofonom začel čitati svojo slavnostni govor ob svečani tišini v dvorani. — Ta govor bo odmeval po svetu, kajti obsega veliko zanimivega za vso Evropo. In poslušalo ga je gotovo deset milijonov Nemcev, in morda na stotisoče ljudi drugih narodov. — Podal nam je zgodovino Nationalrata in njegova dela, omejil čisto viharne prizore v njem, ki pa niso motili glavnega dela: obnovo Avstrije do te mere, da je danes uvaževana na vsem svetu. — Posebno je naglašal, da so bili na prvi seji danes deset let navzoči tudi zastopniki Nemcev, ki so danes ločeni od svoje nemške matere, in s povdankom je omenil tisto mejo po sklenjenem miru, ko so se tisti nemški zastopniki poslovili od svojih tovarišev, ki so ostali v »svobodni republiki Avstriji.« — Na več mestih mojesterski sestavljenega govora je omenjal neomajno voljo naroda za združitev z Nemčijo. Naglasil je, kaj je narodovo zastopstvo v tem pogledu sklenilo, in kako so v Parizu drugače odločili, čemur so se morali začasno ukloniti. Toda vseh dni še ni konec in volja nemškega naroda je ostala neomajana. — Končal je s pozivom — vsi poslanci in ministri so vstali — da tu zbrani zastopniki prisegajo zvestobo republiko in narodu, zaklicali so vsi viharen Hoch, hoch, hoch, — in slavnostna seja je bila zaključena.

Govor predsednika so poslušali pazljivo in povsem dostojanstveno tudi vsi socialisti, med njimi prvi kancelar Renner, prvi predsednik Nationalrata Seitz, znani prvak Otto Bauer, podpredsednik zbornice Eldersch, tudi pri nas znani dr. Ellenbogen itd. In isto tako dostojanstveno so se razšli.

Tako se vede tudi avstrijska opozicija, ki ob slavnostnih prilikah dokumentira svojo zvestobo državi in narodu, ki ga zastopa, doku-

Boj okoli laiške zakonodaje

Pariz, 13. nov. (Tel. »Slov.«) Novi Poincaréjev kabinet se bo na treh sejah bavil z vladno izjavo, ki pa bo v ostalem zelo kratka. Značilno je, da bo v marsikaterem oziru šla na roko željam, ki so bile v zadnjem času v ospredju. Tako namerava Poincaré čl. 70 in 71 finančnega zakona predložiti zbornici najprej v posvetovanje, potem ko se bo senat posvetoval o proračunu za 1929, da da nasprotnikom preboja laiške zakonodaje v zbornici še časa, proučiti zopetno pripustitev verskih redov z največjo natančnostjo. Vladni predlog bo potem zastopal Briand. Tudi v sporu s finančno komisijo

zbornice hoče Poincaré popustiti, ker hoče pristati na davčne olajšave za male davkoplachevalce in na črtanje 20 milijonov iz vojnega proračuna. V vladni izjavi bo posebno obširno razmotrivo stališče k bodočim pogajanjem za revizijo Dawesovega načrta, ki ga je po možnosti pospešiti. Naglašana bo tudi potreba ureditve medzavezniških dolg — ozirom na sestavo vlade, ki ima desničarski značaj, se v vseh krogih smatra, da bo Poincaré deloval za tem, da zbornica izglasuje oba razpita člena 70 in 71 v prvotni redakciji.

Prekoceanski parnik se potopil

Newyork, 13. nov. (Tel. »Slov.«) Od parnika »Vestris«, ki se je včeraj potopil, so vse njegove rešilne čolne razen enega rešili drugi parniki, ki so prihitali na pomoč. Večje število angleških, japonskih in ameriških ladij in tudi ena nemška ladja so ponoči brezuspešno iskali reševalne čolne potopljene ladje. Parnik »Vestris« je bil že v nedeljo popoldne v stiskah, ker je bil poškodovan v silnem viharju. Ob 10.15 je parnik »Vestris« oddal prve brezzične klice na pomoč, ki so ob 13.25 prenehali. Zadnja njegova vest se glasi: »Zapuščamo ladjo. Stopamo v rešilne čolne.« Število potnikov in ladijskega moštva znaša 383. Ladje, ki so prihitele na pomoč, so prispele na mesto nesreče šele, ko je nastala noč. O vzro-

ku katastrofe ni pravih pojasnil. Najbrže je ladja dobila kako luknjo, katero niso mogli zamašiti. Govori se, da je bila to stara ladja, ki že skoro ni bila več sposobna za vožnje na visokem morju, ker je bila že pred tremi leti na predlog angleških ladijskih inspektorjev izločena iz rednega prometa v Indijo. Parnik je bil zavarovan pri Lloydju za samo 2.700.000 mark. Isti vihar je prevrnil tudi neko ribiško ladjo, katere moštvo, osem po številu, je utonilo. Ob 11 je došlo poročilo, da sta bili rešeni 202 oseb, dočim jih pogrešajo 136. Ameriška vojna ladja »Wyoming« je našla razvaline ladje in rešila še pet oseb, ki so bile na ladji, popolnoma izčrpane.

Nezaupnica angleški vladi odklonjena

London, 13. nov. (Tel. »Slov.«) Nezaupnica, ki jo je predlagala delavska stranka radi nezadostnega pobijanja nezaposlenosti, je bila včeraj zvečer v angleški poslanski zbornici odklonjena s 321 glasovi proti 151 glasovom.

Lloyd George proti Chamberlainu.

London, 13. novembra. (Tel. »Slov.«) Na današnji zunanje-politični razpravi v angleški poslanski zbornici se je opazilo, da manjka glavna oseba, proti kateri so se naperili vsi napadi. To je Chamberlain. Lloyd George, ki je utemeljeval predlog liberalne nezaupnice, je v svojem temperamentnem govoru navajal, da mornariški kompromis in dogovor o rezervah na kopnem ni predlog za razorožitev, ampak predlog za oboroževanje in da je predlog torej smatral za izdajo obljube, razorožiti se kakor hitro mogoče. Dočim so se Anglija in ostali zavezniki pečali z razorožitvenim vprašanjem, je Francija to zavlačevala. Francija vzdržuje 5.000.000 vojakov, ki so dobro oboroženi, dočim ima Nemčija samo vojsko 100.000 mož.

Trgovska zveza z CSR

Praga, 13. novembra. (Tel. »Slov.«) Podpis okvirne pogodbe z Jugoslavijo se je danes radi obolevnosti šefa jugoslovanske delegacije dr. Todoroviča zopet odgodil. Do carinske pogodbe in veterinarske konvencije radi znane odpora čeških agrarcev ne bo prišlo. O veterinarski konvenciji hočejo češki pogodbeniki razpravljati le, če Jugoslavija da carinsko-tarifne koncesije na korist češke industrije. Najvažnejši del trgovske pogodbe, to je carinska tarifa, ostane še nadalje neurejena in jugoslovanska delegacija se takoj vrne v Belgrad.

Delovanje Etna ugaša

Rim, 13. novembra. (Tel. »Slov.«) Kolkor se da ugotoviti iz raznih znakov, gre bruhanje lave na Etni proti koncu. Iz žrela ne vre več tako tekoča lava, ki se v poznejšem toku vedno bolj ustavlja, tako da bo mogoče rešiti vsaj deloma kraj Carrabba po popolnoma. Letalci potrjujejo, da je lava popustila s svojim bruhanjem. Pri današnjem letu je neki aeroplan letel prenizko, tako da je zašel preblizu žrela, kamor ga je veter potisnil. Le z največjim naporom se je v zadnjem trenutku posrečilo, da se je letalo dvignilo. Po mirnem preračunavanju škoda ne bo tako velika, kakor se je prvotno mislilo in znaša najbrže okoli 200.000.000 lir. Možno bo nisliti tudi na obnovo železniške proge Messina — Catania, kadar se bo tok lave ustavil.

Pred zasedanjem DN

Zeneva, 13. novembra. (Tel. »Slov.«) Danes zvečer objavljeni dnevni red za prihodnje zasedanje Sveta Društva narodov dne 10. decembra obsega dosedaj 28 točk, med njimi romunsko-madžarsko optantsko vprašanje, poljsko-litvansko vprašanje ter nekatere manjšinske prošnje. Madžarsko-romunsko optantsko vprašanje se bo najbrže zopet odstavilo z dnevnega reda.

mentira pred kulturnim svetom svojo državotvornost in tudi sposobnost za eventualno vodstvo državnega krmila. Avstrijska socialna demokracija ve dobro: do kod sme iti v svojo opozicijsko borbo. — Zato pa vlada v Avstriji v resnici duh pravega demokratizma in — parlamentarizma, zato uživa Avstrija po svetu zaslužen ugled. — Zares mnogo se moremo tudi tu učiti od teh sosedov. A. G.

Atentat na latiškega predsednika

Riga, 13. nov. (Tel. »Slov.«) Na vlak latiškega državnega predsednika je bil v bližini mesta Mitave poskušan atentat. Atentator je v kretince zabil kose železa, katere pa so odkrili in odstranili, še preden je prišel predsednikov vlak. Dva mlada moška, ki sta bila prijeta, trdita, da sta hotela napasti samo navaden tovorni vlak.

Nemški vojni minister zagrozi z demisi'o

Berlin, 13. novembra. (Tel. »Slov.«) Državni brambni minister Gröner je državnemu predsedniku Hindenburgu poslal spomenico, v kateri se je odločno izjavil za zgraditev oklopne križarke »A« in napovedal svoj odstop, če se to odkloni. Sodi se, da je to napravilo na centum tolik vtis, da bo stranka glasovala za zgraditev te oklopne križarke. Zato bo najbrže socialnodemokratski predlog odklonjen.

Obč. volitve na Bo'garskem

Sofija, 13. novembra. (Tel. »Slov.«) V nedeljo so se vršile v 43 okrožjih občinske volitve in po dosedaj znanih rezultatih je pri njih vlada zmagala. Vlada je dobila 292.000 glasov in 225 mandatov, opozicija pa 255.000 glasov in 127 mandatov.

Fantazije o madžarskem kralju

Budimpešta, 13. novembra. (Tel. »Slov.«) Ob začetku današnje seje poslanske zbornice se je na hodnikih izjavil znani legitimist, prosvetni minister prof. Klebelsberg z ozirom na interpelacijo poslanca Rakosa, ki bo prišla jutri v parlament o kraljevem vprašanju, da ta problem v tem trenutku sploh ni aktualen in da se sedaj s tem nima pečati. Vprašanje kralja nikakor ne interesira madžarsko javno mnenje.

Akademska mladina protest ra

Sinočni žalostni dogodki so izzvali med našimi akademiki upravičeno ogorčenje. Ko je ona sinoči manifestirala in s tem dala duška svojim vedno čistim rodoljubnim čustvom, so se v njene vrste vthotapili razni temni elementi, naročeni od ljudi, ki jim ne gre za splošen blagor, za narodne interese, marveč je njihova prva skrb, da izkoristijo vsak moment za svoje cilje. Še bolj žalostno je pri tem to, da so tudi s strani onih, ki bi morali čuvati ugled države, prišli do izraza ljudje, ki morajo spadajo med agitatorsko četo SDS, nilekor pa ne v naše urade. Mi pozivamo odgovorne faktorje, da si ogledajo delovanje nekaterih svojih organov in jih z ozirom na njihova delovanja primerno nagradijo.

Akademska omladina se je povodom teh dogodkov zbrala snoči ob pol šestih v avli in imela protestno zborovanje. Ker se tu niso mogli utihotapiti plačani agenti, je zborovanje poteklo dostojanstveno, kakor to dolikuje akademikom. Govorniki so bili stvarni in njihovi navdušeni govori so našli krepkega odmeva v srcih tovarišev, ki so jim burno in živahno pritrjevali. Izraz tega njihovega razpoloženja so tudi sprejete resolucije, nakar so akademiki v lepo organiziranem sprotu dostojanstveno manifestirali po glavnih ulicah naše prestolice ter se končno vrnili na vsučilišče. Ves čas spreveda so padali vzkliki, ki razodevajo globoko ljubezen naših mladih do zasuženih bra'ov. Pele so se rodoljubne himne, mir in red sta bila vzorna.

Ta manifestacija je napravila najlepši vtis in naj bi naši akademski mladini bila za bodočnost dober nauk, da se izogne vsemu, kar bi znalo škodovati njenemu dostojanstvu in ugledu.

Odmev ljubljanskih demonstracij.

Rim, 13. novembra. (Tel. »Slov.«) O novih protiljubljanskih manifestacijah v Ljubljani objavljajo listi samo kratko poročilo agencije Stefani brez vsakega lastnega komentarja.

Kdo je kriv krvavih demonstracij?

Nejzostovoljno, a točno priznanje »Jutra«

Kdo je kriv večerašnjih krvavih demonstracij v Ljubljani? Tako se sprašujejo ljudje, a točnega odgovora ni slišati. In vendar je ta na dlani in ni treba drugega, ko pogledati poročilo »Jutra« o shodu in o demonstracijah.

Ze podnaslovi povedo vse. »Klerikalni govorniki so se odpovedali besedi,« pravi en teh podnaslovov. Grda neresnica, ki je iz poročila samega vidna, ker niti »Jutro« ni moglo docela premočtati dr. Rožičevega govora, tako odličen je bil ta govor po vsebini in obliki.

Potem zopet debelo tiskano: »Po nalogu notranjega ministra...« Vedo gospodje nad vse dobro, da bi bil notranji minister neodpustljivo kriv, če bi dopustil, da bi ulica diktila naše odnose za Italijo. Ampak, kdo bi potem hujskal, če bi bila resnica povedana? In vendar je bil pondeljski shod vsenaroden shod in so torej vse stranke dolžne, da ne dajo niti najmanjšega povoda za strankarske konflikte. Pa kaj briga vse to »Jutro«, kadar se mu obeta strankarski uspeh.

In nato drugi podnaslov po vrsti: Prvi spopadi na Kongresnem trgu. — Burno razpoloženje v unionski dvorani. — »Eno smo, v ljubezni složni. — Primorje — naše Kosovo. (Edina podnaslova, ki dokazujeta vsenarodno manifestacijo. A potem zopet drugi): Ponosni naskok policije. — S sabljo po glavi. — Intervencije župana dr. Puca. — Manifestacije se nadaljujejo. — Policija strelja v množico. — Zakaj je policija streljala? — Intervencije poslancev dr. Žerjava in dr. Kramerja.

Upoštevajte še ves ton poročila, vse neizmerno veselje, da je mogoče udariti po »klerikalcih«, pa si bo vsak trezen človek na jasnem, kje je pravi vzrok ljubljanskih demonstracij. Če pa komu še to ne zadostuje, pa ga bodo spametovali z neverjetno vestnostjo v »Jutru« zabeleženi klici: »Dol s Koroščevim režimom! Fuj tak režim! Živele svobodno izražanje misli!«

Karte so tako odkrite in vsenarodna manifestacija je bila uporabljena v strankarske namene. Gospodje so pač že brez vseh argumentov in zato so se zatekli za pomoč ulice. Ta naj bi delala mesto njih in razburjena masa naj bi dala zopet nekaj kredita stvari, ki je vsled svoje idejne revščine vsak dan slabša. Tak je račun in tako ga je razkrilo »Jutrovo« poročilo.

Naj pa ne mislijo gospodje, da je s tem rečena tudi zadnja beseda, ker nobene špekulacije s splošno narodnimi zadevami ne bomo trpeli. Kdor ne zna izpolniti obveznosti, ki mu jih splošna narodna prireditelj nalaga, ta se iz nje izključuje, oziroma ga bomo mi iz nje izključili. O tem se bodo gospodje že še lahko prepričali!

Iz seje ljubljanskega občinskega sveta

Sinočnja občinska seja, ki se je vršila ob petih popoldne v magistratni dvorani, je potekla izredno mirno in šele prav pri koncu dnevnega reda, ob nujnih predlogih, se je vnela nekoliko ostrejša debata.

Sejo je otvoril župan, ki je podal predstveno poročilo. Takoj za tem je bilo na vrsti poročilo finančnega odseka. Občinski svet je odobril predloženi računski zaključek Mestne hranilnice ljubljanske. Za tem je bil odobren nakladni kredit v znesku 1.000.000 dinarjev za zgradbo stanovanjske kolonije na Vodovodni cesti.

Zanimive so nekatere številke, ki jih je o mestni stavbni akciji podal referent finančnega odseka. Za nakup Nuškove vojašnice je mestna občina dala 500.000 Din, za njeno adaptacijo pa dva milijona 500.000 Din. Za stavišče nove kolonije na Vodovodni cesti je dala mestna občina 341.000 dinarjev, za gradnjo te naselbine pa 2.970.000 Din, za ureditev cest do kolonije 244.000 Din, za ograjo 258.000 Din in za park pri koloniji 123.000 Din. Novi kredit v znesku 1.000.000 Din je namenjen kritju stroškov za ureditev cest, ograje in parka. Stanovalec nekaterih mestnih hiš za Bežigradom so bile dovoljene nekatere preureditve stanovanj.

Poročilo gradbeneza odseka je podal g. Ing. Rueh. Na vrsti so bile le nekatere prošnje za parcelacije in pritožbe proti izdanim stavbnim dovoljenjem, ki so bile večinoma vse ugodno rešene. Zanimivo je bilo poročilo o imenovanju novih ulic. Poročilo personalno-pravnega odseka je obravnavalo nekaj prošenj za sprejem v ljubljansko domovinsko zvezo. Sprejet je bil predlog odseka, da se inkorporira pokopališče pri Sv. Križu in vas Brinje v ljubljansko občino ter izloči iz teritorija občine Ježica.

S splošnim odobravanjem je bil sprejet predlog, da se podeli ljubljansko meščanstvo zaslužnemu zdravniku in filantropu dr. Höglertju. V občinski agrarni odbor je bilo izvoljenih šest članov, od teh so od SLS gg. Meze, Pust in prof. dr. Rožič.

Vročna debata se je vnela o nujnem predlogu dr. Jeriča, da se izvoli poseben tržni odsek, ki bo imel nalogo, da bo reguliral nevrzdržne razmere na trgu in kontroliral mestne urade, ki izvajajo nadzorstvo na trgu. Po utemeljevanju predlagatelja se je oglasilo k besedi več govornikov, nakar je bil predlog z večino sprejet. V tržni odsek so bili izvoljeni trije svetniki SLS (Golmaier, dr. Puntar, Jeglič), dr. Ravnihar, štirje od SDS in socialist Likar.

Po sprejetju tega predloga je župan zaključil občinsko sejo.

Novosadska vremenska napoved. Za celo državo: Večinoma vedro. Ponekod malo oblačno. Zjutraj megla. Temperatura bo ponoči padla. Posebno v severnih krajih.

Dunajska vremenska napoved: Mirno, mило vreme bo trajalo dalje, v mnogih krajih bo višinska in dolinska megla.